

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
4506-ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

7. Δορυφορικός Λογαριασμός Τουρισμού για το Θαλάσσιο Τουρισμό

Δρ. Άννα Κουρτεσοπούλου
Χειμερινό εξάμηνο 2020-21

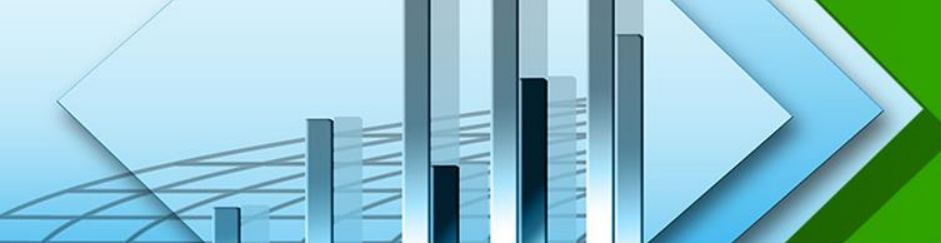

Ενότητες Μαθήματος

- Δορυφορικοί λογαριασμοί
- Διαχρονική εξέλιξη Δορυφορικών Λογαριασμών
- Κύρια χαρακτηριστικά των δορυφορικών λογαριασμών
- Σχεδιασμός και κατάρτιση δορυφορικών λογαριασμών
- Ιστορική εξέλιξη ανάπτυξης δορυφόρων λογαριασμών τουρισμού
- Συνεισφορά του ΔΛΤ
- Προσαρμογή –Εφαρμογή του ΔΛΤ στον θαλάσσιο Τουρισμού

Δορυφορικοί λογαριασμοί

- Ένας δορυφόρος λογαριασμός (Δ.Λ.) είναι ένα εργαλείο για τη συνολική οργάνωση της ποσοτικής πληροφόρησης που σχετίζεται και απορρέει από ένα συγκεκριμένο πεδίο παραγωγής και διάθεσης προϊόντων ή (και) υπηρεσιών, με σκοπό τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού γνωσιακού συστήματος σχετικά με τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του υπό μελέτη πεδίου και τη διασύνδεση της ανάλυσης του με το συνολικό οικονομικό και κοινωνικό σύστημα της περιφέρειας και της χώρας.
- Με τους ΔΛ είναι δυνατή η επεξεργασία ή η τροποποίηση των πινάκων του κεντρικού πλαισίου για να εξυπηρετηθούν ανάγκες για ειδικά στοιχεία

Ιστορική εξέλιξη Ανάπτυξης ΔΛΤ

- ✓ **1983** προβληματισμός για την εκτίμηση οικονομικών αποτελεσμάτων του τουρισμού από τον ΠΟΤ
- ✓ **1980-1990** προσπάθειες βελτίωσης μεθοδολογίας εκτίμησης επιδράσεων τουρισμού με πρακτική εφαρμογή την ΔΛΤ από την Στατιστική Υπηρεσία Καναδά
- ✓ **1991-1993** ο ΠΟΤ στην "Διάσκεψη της Οτάβα", συνέστησε ότι η έννοια ενός συστήματος δορυφορικού λογαριασμού, αντλεί τα βασικά του μεγέθη από το Σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών -SNA '93
- ✓ **1994** ο Ο.Η.Ε. και ο ΠΟΤ αντικαθιστούν τις οδηγίες των στατιστικών του τουρισμού με το «ΔΛΤ: Μεθοδολογικό πλαίσιο» που γίνεται αποδεκτό από τον ΟΟΣΑ και την EUROSTAT
- ✓ **1994** η Στατιστική Υπηρεσία του Καναδά ανέπτυξε τον πρώτο περιεκτικό Δορυφορικό Λογαριασμό Τουρισμού (TSA) και δημοσιοποίησε τα σχετικά αποτελέσματα
- ✓ **1997**, η Επιτροπή Τουρισμού (Tourism Committee) του Ο.Ο.Σ.Α., στηριζόμενη στους ΤΕΑ έκανε την πρώτη πρότασή της για τη δημιουργία ενός Δορυφορικού Λογαριασμού Τουρισμού για τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α.

Ιστορική εξέλιξη ανάπτυξης ΔΛΤ

- ✓ **2000**, η EUROSTAT, ο Ο.Ο.Σ.Α., & ο Π.Ο.Τ. συμφώνησαν σε ένα τελικό εγχειρίδιο αναφοράς για τη κατάρτιση του TSA, δηλ. το «**Μεθοδολογικό Πλαίσιο για τις Στατιστικές του Τουρισμού**» (Community Methodology on Tourism Statistics), το οποίο είναι το πρώτο βήμα στη διαδικασία ανάπτυξης του νέου στατιστικού οργάνου, του οποίου ο λειτουργικός χαρακτήρας είναι μια σύνθεση που σχετίζεται με τους εθνικούς λογαριασμούς.
- ✓ **2002** η EUROSTAT εκδίδει οδηγό εφαρμογής με τίτλο “**tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework**”
https://ec.europa.eu/eurostat/documents/747990/748067/TSA_EIM_FINAL_VERSION.pdf/896f9dab-b9fa-45c1-b963-3028a73b71c6
- ✓ Ο Π.Ο.Τ. (UNWTO, ως μονάδα των Ηνωμένων Εθνών από το **2003**) έχει αναλάβει πρωταρχικό ρόλο παγκοσμίως για τις τουριστικές στατιστικές και τους ΔΛΤ, συνεργαζόμενος με διεθνείς οργανισμούς (π.χ. UNSD, OECD, Eurostat, World Bank) για την προώθηση των διεθνών αποδεκτών **προτύπων IRTS 2008 και TSA: RMF 2008 του Δ.Λ.Τ.**

ιστορική εξέλιξη ανάπτυξης ΔΛΤ

- ✓ **2011** δημοσιεύεται ο Εκτελεστικός Κανονισμός 692/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οδηγία 95/57/ΕΚ του Συμβουλίου, καθώς και ο Εκτελεστικός Κανονισμός 1051/2011 για την υποχρεωτική εφαρμογή του, σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές στον τομέα του τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό, δημοσιεύεται και το «Tourism Satellite Accounts (TSA) in Europe-2010 edition» (EC-Eurostat, 2011) που σχετίζεται με τον τρόπο συλλογής και διάδοσης των δεδομένων του Δ.Λ.Τ.

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/5849437/KS-RA-10-031-EN.PDF/d2c20def-ad3b-4c5e-9796-5ba08bce51ba>

- ✓ Ο ιδιωτικό τομέας με τον **Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού - World Travel and Tourism Council - (WTTC)**, που αντιπροσωπεύει 160 χώρες, κατέβαλε προσπάθειες για τη δημιουργία των ταξιδιωτικών και τουριστικών δορυφορικών λογαριασμών (travel and tourism satellite accounting).

<https://travel.trade.gov/research/programs/satellite/index.asp>

Δορυφορικοί λογαριασμοί

- Το γενικότερο πλαίσιο και η λογική συγκρότησης των ΔΛ έχει ενταχθεί ως αναπόσπαστο πλέον στοιχείο του Ευρωπαϊκού Λογιστικού Συστήματος (Ε.Λ.Σ.).
- Μέχρι σήμερα συζήτηση και πρακτική για τους σκοπούς και το περιεχόμενο της συγκρότησης Δ.Λ. συγκλίνει σε ένα γενικότερο πλαίσιο θεωρητικής και εμπειρικής κατεύθυνσης

Το κεντρικό πλαίσιο αποτελείται

1. Τους ολοκληρωμένους **οικονομικούς λογαριασμούς** (λογαριασμοί των θεσμικών τομέων), που παρέχουν επισκόπηση όλων των οικονομικών ροών & αποθεμάτων
2. Το πλαίσιο **εισροών-εκροών**, που παρέχει μια επισκόπηση της προσφοράς και της χρήσης αγαθών και υπηρεσιών σε τρέχουσες και σταθερές τιμές
3. Πίνακες σχετικά με τον **πληθυσμό και την απασχόληση**
4. Πίνακες που **συνδέουν** τις πληροφορίες για τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας στο πλαίσιο **εισροών-εκροών με τους λογαριασμούς των θεσμικών τομέων**
5. Πίνακες σχετικά με τις **δαπάνες** ανά λειτουργία της γενικής **κυβέρνησης, των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων**

Λειτουργία τους

- ✓ Οι εν λόγω λογαριασμοί και πίνακες μπορεί να καταρτίζονται σε ετήσια ή τριμηνιαία βάση και να είναι εθνικοί ή περιφερειακοί
- ✓ Μπορούν να καλύψουν εξειδικευμένες ανάγκες στοιχείων, με την παροχή περισσότερων λεπτομερειών, με την αναδιάταξη εννοιών από το κεντρικό πλαίσιο ή με την παροχή συμπληρωματικών πληροφοριών
- ✓ Ενδέχεται να αποκλίνουν από τις έννοιες που χρησιμοποιούνται στο κεντρικό πλαίσιο.
- ✓ Η αλλαγή των εννοιών μπορεί να βελτιώσει τη σχέση με θεωρητικές οικονομικές έννοιες, όπως η ευημερία ή το κόστος των συναλλαγών, με διοικητικές έννοιες, όπως το φορολογητέο εισόδημα ή τα κέρδη στους λογαριασμούς των επιχειρήσεων και με έννοιες πολιτική
- ✓ Μπορούν να παρουσιάζονται ως απλοί πίνακες ή ως ένα εκτεταμένο σύνολο λογαριασμών

Χαρακτηριστικά τους

- ✓ Διασυνδέσεις προς τις λειτουργίες, όπως στους λειτουργικούς δορυφορικούς λογαριασμούς·
- ✓ Διασυνδέσεις προς τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας ή τα προϊόντα, που είναι ένα είδος ειδικών τομεακών λογαριασμών·
- ✓ Διασυνδέσεις με τους θεσμικούς τομείς, που είναι ένα δεύτερο είδος ειδικών τομεακών λογαριασμών·
- ✓ Επέκταση με φυσικά ή άλλα μη νομισματικά δεδομένα·
- ✓ Πρόσθετες λεπτομέρειες·
- ✓ Χρήση συμπληρωματικών εννοιών·
- ✓ Τροποποίηση μερικών βασικών εννοιών
- ✓ Χρήση μοντέλων ή ένταξη πειραματικών αποτελεσμάτων

**Κάθε συγκεκριμένος δορυφορικός λογαριασμός μπορεί να παρουσιάζει ένα ή περισσότερα από τα ανωτέρω χαρακτηριστικά*

Παραδείγματα μη νομισματικών δεδομένων σε δορυφορικούς λογαριασμούς

Δορυφορικοί λογαριασμοί	Παράδειγμα μη νομισματικών δεδομένων	Λόγος νομισματικών και μη νομισματικών δεδομένων;
Λογαριασμοί του τομέα της εκπαίδευσης	Αριθμός μαθητών και σπουδαστών Αριθμός εκπαιδευτικών	Κόστος και τέλη ανά μαθητή/σπουδαστή Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ανά εκπαιδευτικό
Περιβαλλοντικοί λογαριασμοί	Τόνοι πετρελαίου Εκπομπές CO2 ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	Τιμή πετρελαίου ανά βαρέλι Εκπομπές CO2 ανά κλάδο δραστηριότητας ανά προστιθέμενη αξία 1 δισ. ευρώ.
Οικονομικά της γενικής κυβέρνησης	Απασχόληση στον τομέα της γενικής κυβέρνησης Αριθμός κοινωνικών παροχών	Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ανά μισθωτό Μέσος όρος κοινωνικών παροχών
Λογαριασμοί του τομέα της υγείας	Αριθμός θεραπειών/ασθενών ανά τύπο υγειονομικής περίθαλψης	Κόστος ανά θεραπεία/ασθενή
Λογαριασμοί παραγωγής νοικοκυριών	Χρήση του χρόνου στην παραγωγή των νοικοκυριών	Κόστος ευκαιρίας της χρήσης του χρόνου
Λογαριασμοί εργασίας	Απασχόληση (δεδουλευμένες ώρες / ΙΠΑ) ανά κλάδο δραστηριότητας Αριθμός θέσεων εργασίας	Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ανά δεδουλευμένη ώρα / ΙΠΑ
Λογαριασμοί παραγωγικότητας και ανάπτυξης	Εισροές εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας	Παραγωγικότητα εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας
Λογαριασμοί E&A	Αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που απονεμήθηκαν Απασχόληση στον τομέα της E&A	Εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ανά μισθωτό
Λογαριασμοί ασφάλειας	Αριθμός κρατούμενων	Κόστος ανά κρατούμενο
Λογαριασμοί κοινωνικής προστασίας	Αριθμός κοινωνικών παροχών, π.χ. για τους δικαιούχους συνταξιοδότησης	Μέσος όρος κοινωνικών παροχών ανά σύστημα (τύπο συστήματος)
Λογαριασμοί τουρισμού	Αριθμός τουριστών	Δαπάνη ανά τουρίστα

Είδη ΔΛ

1. Γεωργικοί λογαριασμοί
2. Περιβαλλοντικοί λογαριασμοί
3. Λογαριασμοί του τομέα της υγείας
4. Λογαριασμοί παραγωγής νοικοκυριών
5. Λογαριασμοί εργασίας και μήτρες κοινωνικής λογιστικής
6. Λογαριασμοί παραγωγικότητας και ανάπτυξης
7. Λογαριασμοί Ε&Α
8. Λογαριασμοί κοινωνικής προστασίας
9. **Λογαριασμοί τουρισμού**

Σχεδιασμός & κατάρτιση δορυφορικών λογαριασμών

4 φάσεις

1. Καθορισμός των σκοπών, των χρήσεων και των απαιτήσεων
2. Επιλογή των σχετικών στοιχείων από τους εθνικούς λογαριασμούς
3. Επιλογή των σχετικών συμπληρωματικών πληροφοριών, π.χ. από διάφορες ειδικές στατιστικές ή πηγές διοικητικών δεδομένων
4. Συνδυασμός συνόλων εννοιών και μεγεθών σε ένα σύνολο πινάκων και λογαριασμών

Είναι **συνεχές έργο**. Μόνο αφού αποκτηθεί πείρα στην κατάρτιση και τη χρήση των δορυφορικών λογαριασμών και αφού γίνουν οι αναγκαίες τροποποιήσεις, μπορεί ένα πειραματικό σύνολο πινάκων να μετατραπεί σε ώριμο στατιστικό προϊόν

Στην **επιλογή των σχετικών στοιχείων** από τους εθνικούς λογαριασμούς, μπορούν να διακριθούν 3 πτυχές:

- οι διεθνείς έννοιες των εθνικών λογαριασμών,
- οι πιχειρησιακές έννοιες που χρησιμοποιούνται στις στατιστικές εθνικών λογαριασμών μιας χώρας
- η αξιοπιστία των στατιστικών των εθνικών λογαριασμών.

Δορυφορικοί λογαριασμοί τουρισμού

Ο Δορυφόρου Λογαριασμού Τουρισμού (ΔΛΤ) - Tourism Satellite Account (TSA)

παρέχει μια επισκόπηση της προσφοράς και της χρήσης αγαθών και υπηρεσιών για τους διάφορους τύπους τουρισμού και απεικονίζει τη σημασία τους για την εγχώρια απασχόληση, το ισοζύγιο πληρωμών, τα οικονομικά της γενικής κυβέρνησης και το ατομικό και επιχειρηματικό εισόδημα.

Ο «τουρισμός»

- περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των προσώπων που ταξιδεύουν και μένουν σε τόπους διαφορετικούς από το συνηθισμένο περιβάλλον τους για διάστημα μικρότερο από ένα έτος και με κύριο σκοπό διαφορετικό από την απασχόληση σε οντότητα που είναι μόνιμος κάτοικος του τόπου που επισκέπτονται.
- Αυτές οι δραστηριότητες καλύπτουν όλες τις ενέργειες που κάνουν οι εν λόγω επισκέπτες για ένα ταξίδι ή σε ένα ταξίδι
- Η έννοια αυτή δεν περιορίζεται στις τυπικές δραστηριότητες τουρισμού όπως είναι οι περιηγήσεις σε αξιοθέατα, η ηλιοθεραπεία και η επίσκεψη χώρων.
- Στην έννοια του τουρισμού είναι επίσης δυνατόν να υπάγονται τα επιχειρηματικά (επαγγελματικά) ταξίδια καθώς και τα ταξίδια για εκπαίδευση και κατάρτιση

Χαρακτηριστικά τουριστικά προϊόντα

- Η ζήτηση που δημιουργείται από τον τουρισμό καλύπτει μια ποικιλία αγαθών και υπηρεσιών, εξέχουσα θέση μεταξύ των οποίων κατέχουν οι **υπηρεσίες μεταφορών, στέγασης και διατροφής**.
- Για να επιτευχθεί **διεθνής συγκρισιμότητα**, ως χαρακτηριστικά προϊόντα του τουρισμού ορίζονται τα προϊόντα τα οποία, αν δεν υπήρχαν επισκέπτες, στις περισσότερες χώρες θα έπαυαν πιθανώς να υπάρχουν σε σημαντική ποσότητα ή για τα οποία το επίπεδο κατανάλωσης θα μειωνόταν σημαντικά, και για τα οποία φαίνεται εφικτό να ληφθούν στατιστικές πληροφορίες.
- Τα **συναφή με τον τουρισμό προϊόντα αποτελούν υπολειμματική κατηγορία**, η οποία περιλαμβάνει και τα προϊόντα που έχουν οριστεί ως ειδικά για τον τουρισμό σε μια δεδομένη χώρα, αλλά για τα οποία αυτή η ιδιότητα δεν έχει αναγνωριστεί σε παγκόσμια βάση.

Συνέχεια...

- Μερικές από τις υπηρεσίες που παρέχονται για τουριστικούς σκοπούς, όπως η διαμονή σε δευτερεύουσες (εξοχικές) κατοικίες ή η μεταφορά με ιδιωτικά μηχανοκίνητα οχήματα, μπορούν να παραχθούν σε σημαντικό βαθμό και για ίδιο λογαριασμό.
- Ωστόσο, στο κεντρικό πλαίσιο, αντίθετα από τις υπηρεσίες στέγασης για ίδιο λογαριασμό, οι υπηρεσίες μεταφορών που παράγονται μέσα στα νοικοκυριά προς όφελός τους δεν θεωρούνται παραγωγή.
- Συνιστάται η τήρηση της εν λόγω σύμβασης και στον δορυφορικό λογαριασμό τουρισμού.
- Αλλά οι χώρες στις οποίες οι υπηρεσίες μεταφορών για ίδιο λογαριασμό είναι σημαντικές θα μπορούσαν να τις παρουσιάσουν χωριστά στον δορυφορικό λογαριασμό τουρισμού.

Βασικό μέτρο τουριστικής ζήτησης η κατανάλωση

Οι συνιστώσες:

Η κατανάλωση των επισκεπτών κατανεμημένη κατά νοικοκυριό, κατά φορέα της γενικής κυβέρνησης, κατά μη κερδοσκοπικό ίδρυμα που εξυπηρετεί νοικοκυριά και κατά επιχείρηση

1. Τελική καταναλωτική δαπάνη επισκεπτών **σε χρήμα**
2. Τελική καταναλωτική δαπάνη επισκεπτών **σε είδος**, όπως οι υπηρεσίες στέγασης για ίδιο λογαριασμό·
3. Τουριστικές κοινωνικές **μεταβιβάσεις σε είδος**, όπως ατομικές μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες που απορροφώνται από τους επισκέπτες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγείας που παρέχονται από ιαματικά λουτρά και των μη εμπορεύσιμων υπηρεσιών μουσείου.

Οι συνιστώσες της κατανάλωσης

4. **Επιχειρηματικές δαπάνες** τουρισμού. Αυτές οι δαπάνες περιλαμβάνουν τις δαπάνες τουρισμού που ταξινομούνται ως ενδιάμεση ανάλωση και δεν περιλαμβάνουν άλλες δαπάνες που πραγματοποιούνται από μισθωτούς σε επαγγελματικά ταξίδια και οι οποίες πληρώνονται από τις επιχειρήσεις, όπως οι πληρωμές για τα γεύματα, που αντιμετωπίζονται ως αμοιβή σε είδος. Κατά συνέπεια, οι επιχειρηματικές δαπάνες τουρισμού δεν αντιπροσωπεύουν τη συνολική κατανάλωση των επισκεπτών σε επαγγελματικά ταξίδια.
5. Επιπλέον, για να υπογραμμιστεί η οικονομική σημασία των ενεργειών που αναλαμβάνουν οι **δημόσιες αρχές** για να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη του τουρισμού, συνιστάται η ειδική μέτρηση της συγκεντρωτικής αξίας της συλλογικής τουριστικής κατανάλωσης. Οι εν λόγω ενέργειες περιλαμβάνουν δραστηριότητες όπως η προώθηση του τουρισμού από μονάδα της γενικής κυβέρνησης, η διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας και η συντήρηση του δημόσιου χώρου.

Δορυφόρος Λογαριασμού Τουρισμού (ΔΛΤ)

Η λειτουργική δυνατότητα

ενός (ΔΛΤ) διασφαλίζεται μόνον με τη διαμόρφωση μιας μεθοδολογικής βάσης υπολογισμού της τουριστικής κατανάλωσης, στο πλαίσιο ενός συστήματος λογαριασμών, το οποίο συνδυάζοντας ποικίλα στατιστικά πεδία, μεθόδους και τεχνικές επιτρέπει τον πλέον σαφή ποιοτικό και ποσοτικό προσδιορισμό της διάχυσης της τουριστικής καταναλωτικής ζήτησης και προσφοράς στην οικονομία υποδοχής

Ο ποιοτικός και ποσοτικός

προσδιορισμός και υπολογισμός της τουριστικής κατανάλωσης, ως διακριτής και χαρακτηριστικής μορφής παραγωγής και διάθεσης καταναλωτικών προϊόντων, είναι δυνατόν να παρέχει τις αναγκαίες δυνατότητες για έρευνα πλήθους ζητημάτων που απασχολούν τόσο την ίδια τουριστική ανάπτυξη όσο και την γενικότερη οικονομική ανάπτυξη μιας οικονομίας υποδοχής

Τέτοια ζητήματα μπορεί να είναι

Συνεισφορά του ΔΛΤ

- ✓ η συμβολή του τουρισμού στη παραγωγική δραστηριότητα άλλων οικονομικών κλάδων
- ✓ στην απασχόληση
- ✓ στην τουριστικά προκαλούμενη προστιθέμενη αξία
- ✓ στα επενδυόμενα κεφάλαια στον τουρισμό
- ✓ καθώς και η μελέτη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της τουριστικής ζήτησης κ.λπ

μπορεί να παρέχει παράλληλα χρήσιμα στοιχεία τόσο για θέματα **λήψης αποφάσεων σχεδιασμού και εκτίμησης** των οικονομικών επιπτώσεων μέσα από συγκεκριμένα σενάρια οικονομικής και τουριστικής πολιτικής, όσο και για **ζητήματα μάρκετινγκ, ανάπτυξης προϊόντων και πολιτικές πρωτοβουλιών.**

Κατά αυτόν τον τρόπο παρέχεται ένα σύνολο λεπτομερών πληροφοριών για την οικονομική και πολιτική διάσταση του τουρισμού, που συχνά συσχετίζονται με άλλους τουριστικούς και οικονομικούς δείκτες

Βασικές αρχές των ΔΛΤ

****στα πλαίσια της ενίσχυσης της διεθνούς συγκρισιμότητας τους***

- Οι ορισμοί και οι ταξινομήσεις και οι δείκτες να δύναται να εφαρμοστούν πρακτικά παγκοσμίως, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες
- Πρέπει ακόμα να είναι συνεπείς με τους ορισμούς και τις ταξινομήσεις που χρησιμοποιούνται στους εθνικούς λογαριασμούς, στο ισοζύγιο πληρωμών, στις στατιστικές για το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών στις στατιστικές για να τα νοικοκυριά και τη μετανάστευση.
- Οι χρησιμοποιούμενες ταξινομήσεις πρέπει να αναφέρονται στις 2 κύριες διεθνείς οικονομικές ταξινομήσεις των προϊόντων (CPC) και των δραστηριοτήτων (ISIC)
- Εφαρμόσιμα για την περιγραφή και ανάλυση του τουρισμού σε εθνικό επίπεδο
- Εννοιολογικά ακριβής
- Μετρήσιμα, σύμφωνα με τους περιορισμούς της στατιστικής παρατήρησης των επισκεπτών και των δραστηριοτήτων που τους εξυπηρετούν.

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τους ΔΛΤ

Σύμφωνα με την μεθοδολογική προσέγγιση του Ο.Ο.Σ.Α., ο ΔΛΤ αποτελείται από ένα σύνολο από δεκατέσσερις (14) αλληλοσυνδεμένους πίνακες, καθένας από τους οποίους δείχνει μια διαφορετική άποψη του τουρισμού.

Οι σχετικοί πίνακες επιτρέπουν τη διασύνδεση της ζήτησης για τουριστικά προϊόντα από τους καταναλωτές με την προσφορά των προϊόντων από τις τουριστικές βιομηχανίες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένας μηχανισμός που αποδίδει την άμεση προστιθέμενη αξία του τουρισμού για κάθε κλάδο

Πίνακες του ΔΛΤ σύμφωνα με ΟΟΣΑ

Πίνακας 1	Λογαριασμός παραγωγής των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, καθαρή (τρέχουσες τιμές).
Πίνακας 2	Τουριστική προσφορά και ζήτηση, ανά είδος αγαθού και κατηγορία τουριστών, αποτίμηση σε τιμές καταναλωτή (τρέχουσες τιμές).
Πίνακας 3	Προσφορά των κλάδων τουρισμού και άλλων για την ικανοποίηση της ζήτησης κατηγοριών τουριστών, καθαρή αποτίμηση, (σε τρέχουσες τιμές).
Πίνακας 4	Προστιθέμενη αξία τουρισμού χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων και άλλων αποτίμηση (τρέχουσες τιμές).
Πίνακας 5	Τουριστική απασχόληση των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων και άλλων.
Πίνακας 6	Χαρακτηριστικά καταναλωτών, ημερήσιων επισκεπτών και τουριστών, καθαρή αποτίμηση (σε τιμές καταναλωτή) (τρέχουσες τιμές).
Πίνακας 7	Μικτή συγκέντρωση κεφαλαίου των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, (τρέχουσες τιμές προηγούμενης περιόδου).
Πίνακας 8	Συνολικό μετοχικό κεφάλαιο των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, (τρέχουσες τιμές προηγούμενης περιόδου).
Πίνακας 9	Λογαριασμός παραγωγής των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, καθαρή αποτίμηση (σε τιμές προηγούμενης περιόδου).
Πίνακας 10	Τουριστική προσφορά και ζήτηση, ανά είδος αγαθού και κατηγορία τουριστών, αποτίμηση, σε τιμές καταναλωτή (τιμές προηγούμενης περιόδου).
Πίνακας 11	Προσφορά των κλάδων τουρισμού και άλλων για την ικανοποίηση της ζήτησης κατηγοριών τουριστών, καθαρή αποτίμηση, σε τιμές προηγούμενης περιόδου.
Πίνακας 12	Προστιθέμενη αξία τουρισμού χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων και άλλων αποτίμηση, σε τιμές προηγούμενης περιόδου.
Πίνακας 13	Μικτή απόκτηση παγίου κεφαλαίου (gross fixed capital acquisition) των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, σε τιμές προηγούμενης περιόδου.
Πίνακας 14	Μικτό μετοχικό κεφάλαιο (gross capital stock) των χαρακτηρισμένων τουριστικών κλάδων, σε τιμές προηγούμενης περιόδου.

Μεθοδολογική προσέγγιση της EUROSTAT

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, (μέσω της EUROSTAT) προτείνεται η εκτίμηση δέκα (10) πινάκων του ΔΛΤ, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών (ESA 95), (EE-Eurostat:2003), δεδομένου ότι μερικοί από αυτούς δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, αφού ορισμένες έννοιες π.χ. τουριστική κεφαλαιακή επένδυση (tourism capital investment), κοινή κατανάλωση των τουριστικών αγαθών (common consumption of tourism goods) δεν έχουν ακόμα συμφωνηθεί ως προς το εννοιολογικό τους περιεχόμενο.

Πίνακες ΔΛΤ EUROSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ	ΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ
1	Εισερχόμενη τουριστική δαπάνη.	Είναι τμήμα της συνολικής ζήτησης μιας χώρας, δηλ. μια εξαγωγή.
2	Εγχώρια τουριστική δαπάνη.	Είναι τμήμα της εγχώριας συνολικής κατανάλωσης μιας χώρας.
3	Αλλοδαπή τουριστική δαπάνη.	Η δαπάνη αυτή δεν συνδέεται με τους άλλους πίνακες του TSA και συνήθως δεν εκτιμάται, αλλά χρησιμοποιείται για σύγκριση των εισαγόμενων υπηρεσιών μιας χώρας.
4	Εγχώρια «τελική τουριστική κατανάλωση».	Συντίθενται από τους πίνακες 1 και 2.
5	Παραγωγή τουριστικών αγαθών.	Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών μόνο από τουριστικές επιχειρήσεις. Εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας (ΤΒΑ) της τουριστικής βιομηχανίας.
6	Εγχώρια προσφορά και κατανάλωση ανά προϊόν.	Σύνθεση των πινάκων 4 και 5 που αποτελούν και την «καρδιά» των TSA. Γίνεται σύγκριση με άλλες βιομηχανίες και εξάγονται δείκτες τουριστικής προσφοράς.
7	Απασχόληση και χρήση εργατικού δυναμικού.	Εκτίμηση της τουριστικής απασχόλησης, μέσω της τουριστικής κατανάλωσης. Δεν έχει ακόμα συμφωνηθεί η πλήρη δομή του, λόγω της έλλειψης στοιχείων απασχόλησης.
8	Δημιουργία σταθερού τουριστικού κεφαλαίου (επένδυση).	Δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί.
9	Συνολική τουριστική κατανάλωση.	Δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί.
10	Μη οικονομικοί δείκτες.	Π.χ. μορφές τουρισμού, υπηρεσίες μεταφοράς, εστίασης, διαμονής, κ.λπ.

Διαδικασία μεθοδολογίας & λειτουργίας του υπό μελέτη ΔΛΤ

- Βασική προϋπόθεση για την κατασκευή αξιόπιστων Δ.Λ.Τ. είναι η διάκριση των επιμέρους τύπων τουρισμού που πραγματοποιούνται σε αναφορά με τα χωρικά όρια μιας χώρας, μιας περιφέρειας ενός Δήμου διακρίνονται για την υπό μελέτη περιοχή
 - I. Εσωτερικός τουρισμός (Διενεργείται Εντός της συγκεκριμένης χώρας)
 - II. Εισερχόμενος τουρισμός (Εντός της συγκεκριμένης χώρας)
 - III. Εξερχόμενος τουρισμός (Εκτός της συγκεκριμένης χώρας) σε αναφορά αφενός του χώρου που ενεργοποιείται η τουριστική διακίνηση και κατανάλωση και αφετέρου με την εθνικότητα των υποκειμένων-τουριστών, διακρίνονται οι συνδυαστικά ακόλουθες σωρευτικές κατηγορίες τουρισμού για την υπό μελέτη περιοχή:
 - ✓ Εγχώριος τουρισμός (Domestic Tourism - DT) = I + II.,
 - ✓ Εθνικός τουρισμός (National Tourism – NT) = I + III.,
 - ✓ Διεθνής τουρισμός (International Tourism – IT) = II + III

η δομή της προτεινόμενης μεθοδολογίας του υπό μελέτη ΔΛΤ

- (3) βασικών υποσυστημάτων συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων και πληροφοριών που θα τροφοδοτούνται κατά βάση από, επτά (7) υποστηρικτικά υποσυστήματα σύμφωνα με την ακόλουθη συνοπτικά παρουσιαζόμενη λογική

Τα βασικά υποσυστήματα για τη μέτρηση του ΔΛΤ

- Το υποσύστημα της **αγοραίας διάρθρωσης** της τουριστικής κατανάλωσης στον ΔΧ [Qij]
- Το υποσύστημα **μετάβασης από την αγοραία στην παραγωγική** διάρθρωση της τουριστικής κατανάλωσης. του ΔΧ [Δij]
- Το υποσύστημα της **διάρθρωσης παραγωγής** της τουριστικής κατανάλωσης. [Tij] Η σχέση (i,j) εκφράζει την αντιστοιχία των αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώθηκαν άμεσα από τους τουρίστες σε σχέση με τους κλάδους παραγωγής από τους οποίους παράγονται ή προέρχονται αυτά τα χαρακτηριστικά αγαθά και υπηρεσίες στον ΔΧ ή --
- στην Κρήτη ή στην Ελλάδα ή εκτός αυτής.

Οι λόγοι της ταξινόμησης των κλάδων παραγωγής στη μήτρα [Tij] που μπορεί να επιτελείται μόνον σύμφωνα με το υπάρχον σύστημα ταξινόμησης των Πινάκων Εισροών-Εκροών της εθνικής οικονομίας ή της περιφέρειας Κρήτης, είναι οι ακόλουθοι:

- Πρώτον, η βασική επιδίωξη αυτής της μεθόδου είναι να διαμορφώσει το αναγκαίο υπόβαθρο για την αποτελεσματική διερεύνηση των επιπτώσεων του τουρισμού στην οικονομία υποδοχής με την εκάστοτε συγκεκριμένη διάρθρωση παραγωγής.
- Δεύτερον, η ταξινόμηση σε τομείς παραγωγής σύμφωνα πλέον με το αναθεωρημένο σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών βοηθά στην προσέγγιση των διαφόρων επιπτώσεων του τουρισμού στη διάρθρωση παραγωγής της υπό μελέτη περιοχής.

7 υποστηρικτικά υποσυστήματα

1. Το υποσύστημα της Τουριστικής Κατανάλωσης
2. Το υποσύστημα της Τουριστικής Προσφοράς και των «χαρακτηριστικών κλάδων» του τουρισμού
3. Το υποσύστημα της τουριστικής ζήτησης
4. Το υποσύστημα της πρακτικής αντιμετώπισης της από τον τουρισμό προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης στους άμεσα χαρακτηριστικούς κλάδους
5. Το υποσύστημα της πρακτικής αντιμετώπισης της από τον τουρισμό προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης στους έμμεσα χαρακτηριστικούς κλάδους
6. Το υποσύστημα των οχημάτων και των δεύτερων κατοικιών.
7. Το υποσύστημα των διαθέσιμων πηγών των δευτερογενών για το έργο στοιχείων, των δεδομένων και των πληροφοριών για την κατασκευή των Δορυφόρων Λογαριασμών Τουρισμού.

Ζαχαράτος & Χατζημαρινάκης (2012)

Μελέτη περίπτωσης

Διερεύνηση του ρόλου του τουρισμού στην παραγωγική δομή και οικονομία του Δήμου Χερσονήσου με βάση τη προσέγγιση των Περιφερειακών Δορυφόρων Λογαριασμών Τουρισμού

[https://www.hersonisos.gr/files/items/4/4806/2.hatzimarinkis_imerida_\(anartimeno\).pdf?rnd=1398682342](https://www.hersonisos.gr/files/items/4/4806/2.hatzimarinkis_imerida_(anartimeno).pdf?rnd=1398682342)

ΕρΕΔολοΤ

Εργαστήριο Ερευνών & Δορυφόρων Λογαριασμών Τουρισμού

LaReTSA

Laboratory of Research & Tourism Satellite Account

Μελέτη περίπτωσης

Δορυφορικός Λογαριασμός Τουρισμού Αυστραλίας 2018-19

1. SUMMARY OF KEY RESULTS
2. TOURISM SATELLITE ACCOUNT EXPLANATORY NOTES

<https://www.abs.gov.au/statistics/economy/national-accounts/australian-national-accounts-tourism-satellite-account/latest-release#main-features>

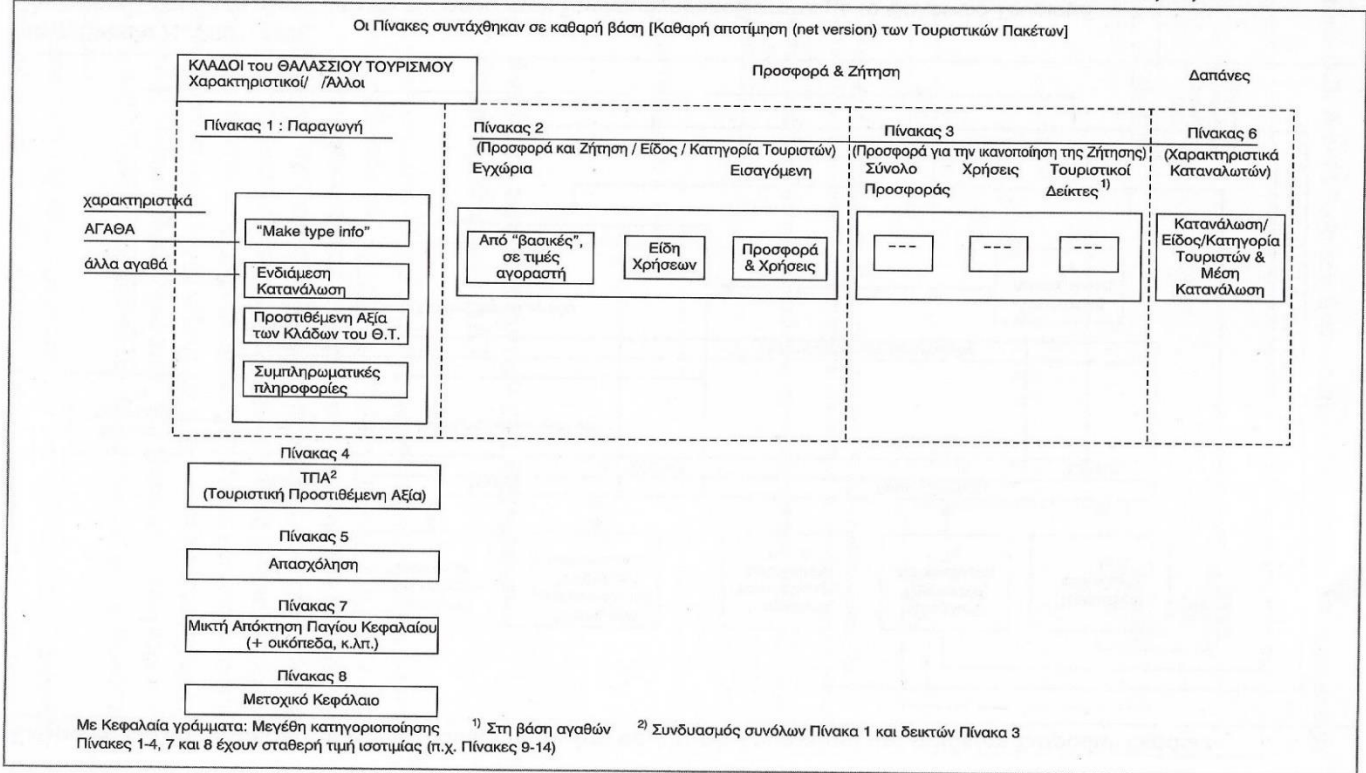
Australian Government
Austrade

TOURISM
RESEARCH
AUSTRALIA

Προσαρμογή –Εφαρμογή του ΔΛΤ στον θαλάσσιο Τουρισμού

Σχήμα 6.1: Κατασκευή μοντέλου του Δ.Λ.Τ. για την εκτίμηση των επιδράσεων του Θαλάσσιου Τουρισμού

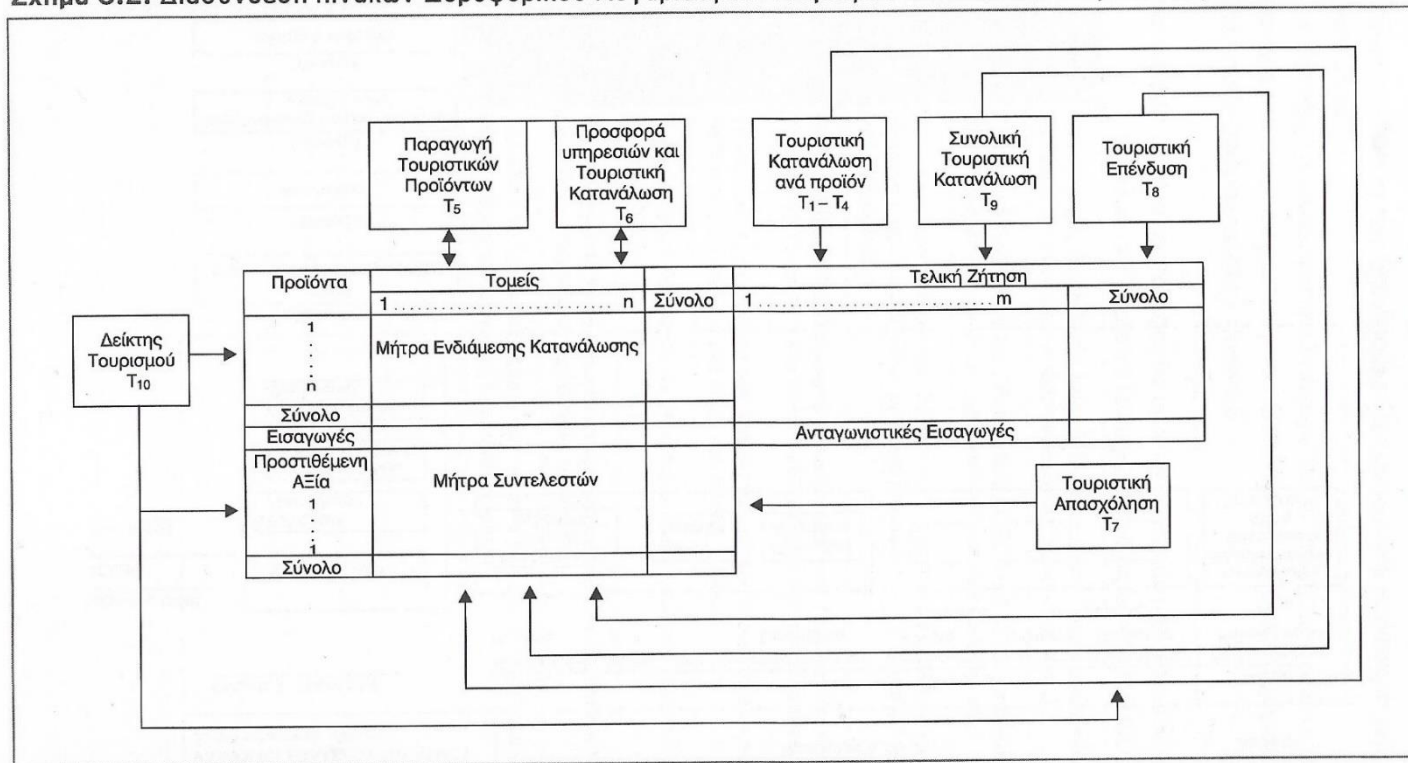
Προσαρμογή-Εφαρμογή του ΔΛΤ

Πηγή: OECD, 2000.

Διακομιχάλης, 2009)

Προσαρμογή –Εφαρμογή του ΔΛΤ στον θαλάσσιο Τουρισμού

Σχήμα 6.2: Διασύνδεση πινάκων Δορυφορικού Λογαριασμού Τουρισμού και πινάκων Εισροών-Εκροών

Πηγή: Sebbar H., 2001: 148

Σημείωση: Όπου στον πίνακα γίνεται αναφορά στον Τουρισμό, αντικαθίσταται με το Θαλάσσιο Τουρισμό.

Διακομιχάλης, 2009)

Συμπεράσματα οικονομικών επιδράσεων Θαλάσσιου τουρισμού

Πίνακας 7.1: Τουριστική Κατανάλωση για μη-κατοίκους και για κατοίκους, ανά δραστηριότητα, ανά προϊόν, μέση και συνολική

Χαρακτηριστικοί «κλάδοι»	Κρουαζιεροπλοία				Yachting				Παράκτια Τουριστική Ναυτιλία				ΣΥΝΟΛΑ	
	Μη κάτοικοι 747.132	Κάτοικοι 64.968	Σύνολο Τουριστών 812.100	Μέση δαπάνη	Μη κάτοικοι 227.193	Κάτοικοι 7.027	Σύνολο Τουριστών 234.219	Μέση δαπάνη	Μη κάτοικοι 3.600.000	Κάτοικοι 400.000	Σύνολο Τουριστών 4.000.000	Μέση δαπάνη	Τουρίστες Θαλάσσιου Τουρισμού 5.046.319	Συνολική Μέση δαπάνη
			(σε εκατ €)	(σε €)			(σε εκατ €)	(σε €)			(σε εκατ €)	(σε €)	(σε εκατ €)	
Έσοδα (Κρουαζιέρας και Ημερόπλοιων)	470,71	40,93	511,64	630,02					49,77	5,53	55,30	13,83		
Ναυλώσεις Σκαφών: (Yachts)			0,00	0,00	137,26	4,25	141,51	604,18						
Τεκμαρτό Έσοδο: (Yachts)			0,00	0,00	0,00	1,16	1,16	4,95						
Έσοδα Όλων των Δραστηριοτήτων	470,71	40,93	511,64	630,02	137,26	5,41	142,67	609,13	49,77	5,53	55,30	13,83	709,61	140,62
Transfer (Μεταφορά: Χερσαία-Θαλάσσια-Αεροπορική)	0,21	0,02	0,23	0,28	9,18	0,28	9,46	40,39	5,40	0,60	6,00	1,50	15,69	3,11
Τουριστικών πρακτόρων Μικτό Κέρδος	59,69	5,19	64,88	79,89	45,75	1,42	47,17	201,39	7,83	0,87	8,70	2,18	120,75	23,93
Ξενοδοχεία - Health spas	1,38	0,12	1,50	1,85	3,40	0,11	3,50	14,94					5,00	0,99
Μοναδικής χρήσης αγαθά διαρκείας			0,00	0,00	1,74	0,05	1,79	7,64					1,79	0,35
Γεύματα (Πικ-νικ, Beach Party)									3,78	0,42	4,20	1,05	4,20	0,83
Συνολική κατανάλωση των χαρακτηριστικών «κλάδων»	531,99	46,26	578,25	712,04	197,33	7,26	204,59	873,50	66,78	7,42	74,20	18,55	857,04	169,83
Άλλα αγαθά που αγοράζονται από τους τουρίστες στο Πλοίο:														
Καζίνο	4,71	0,41	5,12	6,30									5,12	1,01
Ποτά- Αναψυκτικά	24,06	2,09	26,15	32,20					4,50	0,50	5,00	1,25		
Εκδρομές σε Αξιοθέατα (Μουσεία Αρχαιοθ.Χώροι,)	47,56	4,14	51,70	63,66										
Ενδύματα- Υποδήματα	1,80	0,16	1,96	2,41										
Προϊόντα Καπνού,	1,09	0,10	1,19	1,47										
Βιβλία-Εφημερίδες-Έντυπα	1,80	0,16	1,96	2,41										
Είδη Λαϊκής Τέχνης, Μπιζού, Χρυσοχορείου	10,98	0,96	11,94	14,70										
Όλα τα άλλα Αγαθά και Υπηρεσίες	7,84	0,68	8,52	10,49										
Συνολική κατανάλωση των Άλλων αγαθών που αγοράζονται από τους τουρίστες στο Πλοίο	99,86	8,68	108,54	133,65					4,50	0,50	5,00	1,25	113,54	22,50

Συμπεράσματα οικονομικών επιδράσεων Θαλάσσιου τουρισμού

Κατανάλωση Όλων των άλλων κλάδων:														
Καύσιμα	0,00	0,00	0,00	0,00	19,89	0,62	20,51	87,57	0,90	0,10	1,00	0,25	21,51	4,26
Ενδύματα -Υποδήματα-Δερμάτινα	11,66	1,01	12,67	15,60	9,04	0,28	9,32	39,79	5,40	0,60	6,00	1,50	29,95	5,94
Γεύματα (Εσπιατόρια-Σνακ μπαρ)	25,64	2,23	27,87	34,32	40,70	1,26	41,96	179,15	24,30	2,70	27,00	6,75	96,83	19,19
Τρόφιμα-ποτά	0,00	0,00	0,00	0,00	40,70	1,26	41,96	179,15	11,70	1,30	13,00	3,25	86,11	17,06
Προϊόντα καπνού	6,99	0,61	7,60	9,36	2,72	0,08	2,80	11,95	3,60	0,40	4,00	1,00	15,59	3,09
Βιβλία-Εφημερίδες-Εντυπα	11,66	1,01	12,67	15,60	7,24	0,22	7,46	31,85	4,50	0,50	5,00	1,25	27,09	5,37
Είδη Λαϊκής Τέχνης-Χρυσοχοείου-Κεραμικά-Μπιζού	69,93	6,08	76,01	93,60	25,32	0,78	26,10	111,43	16,20	1,80	18,00	4,50	132,05	26,17
Διασκέδαση - Ψυχαγωγία (Θεάματα)	18,65	1,62	20,27	24,96	6,33	0,20	6,53	27,88	5,40	0,60	6,00	1,50	32,80	6,50
Εκδρομές σε Αξιοθέατα** (Μουσεία-Αρχαιοθ. Χώροι)	5,28	0,46	5,74	7,07	10,85	0,34	11,19	47,78	8,10	0,90	9,00	2,25	77,63	15,38
Ασφαλιστικές-Τραπεζικές-Ιατρικές υπηρεσίες	0,00	0,00	0,00	0,00	1,80	0,06	1,86	7,94	0,45	0,05	0,50	0,13	2,36	0,47
Μεταφορές(Ταξί-Λεωφορεία-Ενοικ.αυτ.)	16,32	1,42	17,74	21,84	10,85	0,34	11,19	47,78	4,50	0,50	5,00	1,25	33,93	6,72
Ξενοδοχεία - Health spas	4,66	0,41	5,07	6,24	2,72	0,08	2,80	11,95	1,35	0,15	1,50	0,38	9,37	1,86
Υπηρεσίες Ναυσιπλοΐας (Skipper)	0,00	0,00	0,00	0,00	5,27	0,16	5,43	23,18	0,45	0,05	0,50	0,13	5,93	1,18
Όλα τα άλλα Αγαθά και Υπηρεσίες	14,75	1,28	16,03	19,74	2,72	0,08	2,80	11,95	3,15	0,35	3,50	0,88	30,85	6,11
Συνολική κατανάλωση όλων των Άλλων Κλάδων	185,54	16,13	201,67	248,33	186,15	5,76	191,91	819,36	90,00	10,00	100,00	25,00	493,58	97,81
Σύνολο Προσωπικής Κατανάλωσης Όλων των Κλάδων	817,38	71,08	888,46	1.094,03	383,48	13,02	396,50	1.692,86	161,28	17,92	179,20	44,80	1.464,16	290,14
Παραγωγή κλάδου Εμπορίας και Μεταφορών που καταναλώνεται από επιχειρήσεις			5,02				3,11				1,44		9,57	
Σύνολο Προσωπικής και Επαγγελματικής Κατανάλωσης (Τουριστών και Επιχειρήσεων)			893,48				399,61				180,64		1473,73	

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το άθροισμα στο Σύνολο όλων των άλλων κλάδων είναι 602,00, διότι περιλαμβάνει και τα προϊόντα που αγοράζονται στο Πλοίο εκτός των υπηρεσιών Καζίνο. Στον Πίνακα εμφανίζεται 493,58, για να υπάρχει διάκριση μεταξύ όλων των άλλων κλάδων και της κατανάλωσης στο πλοίο, η οποία είναι 113,54 (σύνολο 607,12), το οποίο συμφωνεί με το άθροισμα 602,00 + 5,12 (κατανάλωση στο Καζίνο).

Συμπεράσματα οικονομικών επιδράσεων Θαλάσσιου τουρισμού

Πίνακας 7.2: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε τιμές αγοραστή) (σε εκατομμύρια €)

Δραστηριότητα («κλάδος»)	Κρουαζιεροπλοία	Yachting	Παράκτια Τουριστική Ναυτιλία	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ
Κύρια Δραστηριότητα (Κρουαζιέρα, Ναυλώσεις Yachting, Ημερήσιες Θαλάσσιες Εκδρομές)	267,34	69,84	36,51	373,69
Δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο Τουριστικό Πακέτο	4,52	18,35	10,77	33,64
Όλα τα άλλα αγαθά που αγοράζονται από τους τουρίστες	144,51	75,93	41,03	261,48
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ	416,37	164,12	88,31	668,80
Συνολικός ΦΠΑ των χαρακτηριστικών κλάδων και όλων των άλλων αγαθών που αγοράζονται από τους τουρίστες	30,92	33,23	16,43	80,58
Καθαροί Φόροι Παραγωγής (*)	27,45	24,73	10,52	62,70
ΑΕΠ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΗ	474,75	222,08	115,26	812,08

(*) Το σύνολο των Καθαρών Φόρων Παραγωγής (επί των προϊόντων) είναι 49,71 για την Κρουαζιεροπλοία και 12,92 για την Παράκτια Τουριστική Ναυτιλία. Από αυτά τα ποσά αφαιρούνται (διότι προστίθενται στις ενδιάμεσες εισροές) το 22,26, που αφορά τους Καθαρούς Φόρους Παραγωγής της Κρουαζιέρας, και 2,40, που αφορά τους Καθαρούς Φόρους Παραγωγής της Παράκτιας Τουριστικής Ναυτιλίας, που δεν είχαν περιληφθεί στις ενδιάμεσες εισροές. Καθαροί Φόροι Παραγωγής για το Yachting δεν υπάρχουν, παρά μόνο για «όλους τους άλλους κλάδους», γι' αυτό προστίθεται το συνολικό ποσό για την εκτίμηση του ΑΕΠ από τη δραστηριότητα.

Βιβλιογραφία

- Διακομιχάλης, Μ. Ν (2009). Ο θαλάσσιος τουρισμός και οι οικονομικές επιδράσεις του. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (2013). ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 549/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Μαΐου 2013 για το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βρυξέλλες. Ανάκτηση από <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0549&from=EN>
- Λαγός, Δ. (2018). Τουριστική Οικονομική. Εκδόσεις Κριτική
- Ζαχαράτος & Χατζημαρινάκης, Σ. (2012). Διερεύνηση του ρόλου του τουρισμού στην παραγωγική δομή και οικονομία του Δήμου Χερσονήσου με βάση τη προσέγγιση των Περιφερειακών Δορυφόρων Λογαριασμών Τουρισμού. ΕΡΕΔΟΛΟΤ: Πάτρα Ανάκτηση από [https://www.hersonisos.gr/files/items/4/4806/2.hatzimarinakis_imerida_\(anartimeno\).pdf?rnd=1398682342](https://www.hersonisos.gr/files/items/4/4806/2.hatzimarinakis_imerida_(anartimeno).pdf?rnd=1398682342)